

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripisana se pisma tiskaju po 5 v. svaki redak. Oglas od 8 redaka stoji 80 n. za svaki redak više 5 n. ili u slučaju opovrtanja za pogodno sa upravom. Novci se štiju poštarskom naplatom (asignuo postale) na administraciju „Naše Sloge“. Imo, primamo i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list dododje na vrijeme, coka to javi odpravu čitvu u otvorenu pismu, za koje se ne plina poštarno, ako se izvana napiše: „Reklamantja“.

Istazi svakog četvrtka na celom arku.

Dopisi se vraćaju ako se i natiskaju.

Nobiljegovalistovi se neprimaju. Prodplata u poštarnom stoji 4 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2 1/2 i 1 za polgodine. Izvan carevino vito poštarni-

Na malo jedna broj 5 novč.

Uredništvo i administraciju našeg se u Via Farneto br. 14.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Razprava o sudstvu u Beču.

U izpravcih na govor dra. Bartolija, zavrnuo je dr. Laginja, nedoav inače do rieči, ovako: Nije istina, da se Talijani poslovinju, nego je žalostna istina, da pri mnogih sudovih u Istri još nije ni najpotrebnije providjeno, da hrvatskom jeziku bude njegova pravica. Ja sam Istranin i odvjetnik u Istri, pa kad pišem hrvatski na sud u Poreč, Buje, Motovun, Vodnjun, Lubin, još mi sada odgovaraju talijanski (Glasovi: Čujte! Čujte!) i to vam mogu svaki čas dokazati.

Dr. Bartolija rekao je nadalje, da sejiaci u Istri govore vrlo različna naračja, i da se njihov jezik približuje više srbskomu nego li hrvatskomu jeziku.

To mi je stvarno izpraviti tako, da su jezik hrvatski i srbski jedno ta isto, i da poštovani zastupnik nikako nije ovlašten, da nam u tom pogledu sudi (Glasovi: Posve pravo!) (A kako bi sudio o našem jeziku, kad govore, da mezna ni besjede hrvatski? Op. ured.)

Što je rekao o nekoj tobože pomatnji prigodom jedne tužbe za smetanje posjeda, to imam izpraviti tako, da je stranka, Luka Premate sa svojim odvjetnikom govorio uvijek samo hrvatski, da nije znao ni čitati ni pisati, pa ga je po svoj prilici glede globe (koju je bila u odluci naznačena), ako i nehotice, zaveo dotični sudbeni dvornik.

Nadalje rekao je gospodin zastupnik, da se premještenjem tribunala u Pulu valja doće kazniti grad Rovinj, „što je kriv zločinstva, da je talijanski“.

To mi je stvarno izpraviti tako, da Rovinj može dobiti obilnu odškodninu povećanjem tvornice duhana, pospješenjem ribarstva i brodarstva, ali tribunal mora da podje u Pulu radi

mnogih razloga, koji su svi vrlo važni razlozi, i ako se to čim prije nedogodi, zahtjevati ćemo komisiju, koja će utvrditi, da je kazniona tamo u takvom stanju, da je u njoj jur bile bolesti škorbuta, to jest raztvorenje krvi. (Glasovi: Čujte!)

Isti gospodin zastupnik tvrdio je, da sam ja, govoreći o sada već znamenitom kaštelirskom procesu, rekao stvarnih neistinitih, i da je sud u onom poslu bio milosiv.

Proti tomu dužan sam u mojoj časti da izjavim, da je žalibože istina sve što sam rekao o načinu iztrage, a istina je i to, da je navadna kitičica (šopić) ovieća u iztražnih zapisnicah naznačen kao „trobojna slavenska korbarda“; nadalje je istina, da se je jednomu od ovih Kašteliraca, koj je između svih ponajteže osudjen, počela bila glava mutiti, kad je već dugo sjedio u koperskoj tamićki, pak sam ja to sudu dao do znanja i molio, neka predloži spise za cesarsku milost; pak ta moja molba, gdje se je radilo o oteu obitelji, koj je doma ostavio drobne čeljadi, gdje je čovjek bio u pogibelji da poludi, ta molba bila je od suda odvržena bez ikogjeg izpitivanja.

Gospodin zastupnik rekao je nadalje, da su neki mladići pazinski bili odsudjeni, jer su izpsikali tudje agitatore.

To imam izpraviti tako, da je taj tobožnji „tudji agitator“ bio rođen istarski Hrvat, urednik jedne novine, svećenik i saborski zastupnik, dakle naš drug.

Gospodin protivnik sponenuo je, da se ovdje drže govori, kojim neima kraja i da se denuncira.

Ali što mi ovdje kažemo — a gledano koliko moguće kraće — to je naša samoobraza, to smo dužni činiti za naš narod. Denuncijacije nisamo činili, a ako on drži, da ono, što go-

vorimo, jesu denuncijacije, onda neka bude osvjedočen, da smo do sada još vrlo malo toga izpripovjedali.

Na to je g. dr. Bartolija rekao još, da je on istinu govorio. Naši čitatelji neka sude, a mi završujemo ovako, da već i vrabci na krovovih i u Beču znaju, da se je Talijanom u Istri do sada mnogo bolje godilo, nego li hrvatskomu puku, pak neki, koji imaju u glavi više soli, nego li vrabci, hoće da to ne bude više tako!

Prigodom razprave o proračunu pravosuđa za godinu 1894., postavio je zastupnik dr. Laginja sljedeće predloge, koji su u sjednici zastupničke kuće od 23. maja bili poduprti i proma poslovnim upućeni na proračunski odbor, da jih prouči i o njih izvjesti.

I. Poziva se c. kr. vlada, da pospješi jur započetu razpravu o premještenju sjedišta c. kr. okružnoga suda iz Rovinja u Pulu.

II. Poziva se c. kr. vlada, da izpita i koliko više moguće uzme u obzir jur podnesene joj želje, o tom, da bude ustanovljen kotarski sud u Dolini i u Kanfanaru.

III. Poziva se c. kr. vlada, da se svakim boljim načinom pobrine, da sudci i pisarski činovnici, koje se imenuje kod sudova, budu znali posve dobro hrvatski, dotično slovenski jezik na rječ i na pismo, i da se u svojem službovanju tim jezikom također u istinu služe.

IV. Poziva se c. kr. vlada, da sudbeni činovnici svako toliko drže uredovne dane u Lanišću, Dolini, Žrnjini i Boljunu, a to zato, da onaj narod netreba predaleko hoditi k sudu, jer je siromašan.

Iz toga uvidjeti će naš puk, da se njegovu zastupnici skrbe za dobar napredak. Na sve one predloge vlada

će pomišljati, jer su pravedni, koristni i potrebiti. Neće učiniti ni danas ni sutra, ali doći će dan i tomu. Zato se te stvari moraju više put ponavljati i opetovati, jer ministri imaju mnogih posla, pak na sirotu, kakova je Istra, lahko zaborave; zato treba, da jih zastupnici naroda opominju i bude neprestano. U sv. evanđelju stoji, da tko kuca, otvara se.

Govor

prof. Vjekoslava Spinčića, zastupnika naroda, izrečen u carevinskom vijeću dan 18. maja 1894. kod razprave proračun ministarstva trgovine.

(Hrvatski). Visoko vijeće! Rad bih govorio obširnije prilikom ove razprave o raznih potrebah u Istri, imenito na obal- ka Kvarnera, a to tim radije, što bi reči, da su neka gospoda kod ministarstva jako tvrdi. Htjelo bih ih potanjim obrazloženjem uvjeriti onako, kako sam ja uvjeren ob odnosnih potrebah. Nego, pošto nam je vrijeme omeđajeno*, izjaviti ću se koliko je moguće kratko.

(Njemački). Visoka kuća!

Ljetos pale su sa ministarske stolice rieči, da će ministarstvo, ako se zastupnici bud koje pokrajine slože u kojem zahtjevu, nastojati, da mu zadovolje. Ja mislim, da bi vlada u mnogih slučajevih mnogo zahtjeve, koji su opravdani i u zakonu utemeljeni, morala izpuniti i onda, kad nebi bili složni zastupnici dotične zemlje, osobito zemlje, koja pripada dvim narodnostim.

Ako se pako ne samo zastupnici jedne zemlje, nego cijela kuća za koju stvar izreče i odnosno zaključak stvori, tad je izvršujuća vlast, vlada, tim više dužna izvršiti ono, što je zakonodavna vlast, carevinsko vijeće, odlučilo.

Prošle godine 4. marča bio je u vijeću stvoren zaključak glede nekih lučkih radnja na istočnoj obali Istre, i to naročito u

* Na želju predsjednika, pošto bijaše mnogo govornika upisanih i pošto je želio, da po mogućnosti svi govore, govorio sam se skoro oboga- da neću govoriti više od pol ure. Predsjednik je one, koji su bud kolike prekoračili pol ure, odmah oduljicom opominjao.

PODLISTAK.

Juraj,

po Dožjoj i apostolske stolice milosti biskup senjski i modruški, častnomu svecenstvu i svim vjernikom biskupija senjske i modruške ili krbavske, pozdrav i blagoslov od Gospodina!

(Nastavak i konac.)

3. Makar da od dana, kad ovo Naše pismo primete; svi jednakom revnošću počmete vježbati se u glagolskom čitanju, nećete ipak svi do istoga roka dosta se uvježbati. Laglje onima, koji su jur u gimnaziji imali učiti se ov. kovu čitanju, laglje je mladim, nego li starijim; laglje onim, koji su manje opterećeni poslovima. Zato ne opredjelujemo za sve kakov j. dan rok; ali očekujemo od svih mladih, a i mladiji svećenika, da će do pol, ili najkasnije do jedne godine dotjerati do pjevanja službe božje u jeziku staroslovenskom. Što se starijih, ili više poslovnih zaokupljenih, svećenika tiče, njih nagovaramo, da se ne daju uplašiti od težkoće s početka, nego da se tvrdom voljom prihvate vježbanja u čitanju, i što najvećma uzmognu, bez preklidavanja nastave. Tako će i oni do godine dana dosta dobro i brzo čitati. To pako ni u dvie godine ne bi do toga dotjerali, taj neće nikada glagolski dobro čitati; ali po našem uvjerenju ne zato, to bi to bila za njih, (obćenito govoreći,

jer glede pojedinaca može biti osobitih zaprekah) neodoljiva muka, nego što bi u tankovih bilo malo mara i uztrajna truda.

U svečanijih sgodah svečana misa (t. j. s djakonom i poddjakonom), želimo da se čim prije moguće, svagdje i svaki put, bar iza jedne godine dana, pjeva u jeziku staroslovenskom. Pristoji se pako, da takovu vrši stariji svećenik, i za to neka ni jedan ne odgađaju marljivo se vježbati u glagolskom čitanju.

4. Pošto svi svećenici ne mogu odmah, ni na isti rok, početi sv. misu pjevati staroslovenski, a među tim mora da se misa pjeva u stanovite dane, gdje god ovo još ne može biti staroslovenski, trpit ćemo da se pjeva kako do sada: hrvatski iz šćaveta, a ostalo, što je tiho, da se govori latinski. Ovo z. j. da se ne prekine u nijednoj župi naš privilegij liturgije slovenske, i da ne bi gdje u puku nastala kakova smutnja, ako bi tko pjevao latinski.

Za ovo prvo vrijeme proluzna na liturgiju čisto slovensku trpit ćemo također, da kod svećane mise, gdje bi djakon i poddjakon bili dosta uvježbani u slovenskom čitanju i službi, ali ne još stariji svećenik, kojemu se pristoji svećanu misu pjevati: da u takovu slučaju svećenik česti misu koje se plovaju, pjeva staroslovenski, a tihe česti da govori latinski. U nijednom pako slučaju nećemo trpjeti, nego za-

branjujamo, u istoj misli uporabiti tri jezika: staroslovenski, hrvatski i latinski.

5. Čim u pojedinoj župi bude uvedena čista staroslovenska liturgija, te se epistula i evanđelje bude pjevalo staroslovenski: ima se u sve ove dane, u koje su dušobrižnici obvezani javno naviestati rječ božju, najprije pročitati dotična epistula i evanđelje hrvatski iz šćaveta, glasno i razgovjetno.

6. Promjenjaj jezika hrvatskoga u staroslovenski opazit će dakako vjerni puk, te mu ja dotični župnik ima u kratko promućati, razborito uzamši iz ove Naše poslanice ono, što je gdje potrebno ili shodno. Ne bojimo se, da bi ove promjene radi nastala u puku kakova smutnja, van da ga tko od neznanja ili zlobe pobuni. Zato neka su dušobrižnici budni, i ako bi morada opazili kakovo neuredno gibanje u puku, neka odmah vide, što je tomu uzrok ili povod, i nastoje ljude uputiti i umiriti, i gdje bi uztrebalo, odmah dejaviti ordinarijata.

Možda će gdje tko iztaknuti: zato, što je jezik staroslovenski također u liturgiji grčko-iztočnoj, da smo ga odatle uzeli. Takovu valja odgovoriti, da je hrvatski narod ovaj jezik primio jur pred tisuću godina od slovenskih apostula sv. Cirila i Metodija; da su rimski pap. ovaj nam jezik odobrili i potvrdili u službi božjoj; da je to bilo jedno i drugo prije, nego li je nastao nesretan razkol grčke crkve

od prvoapostolske rimske i katoličke crkve; da su rimski pape u svako doba čuvali nam ovaj stari slovenski jezik, i naročito zabranjivali, da se taj ne miješa ni s običnim hrvatskim ni latinskim, nego da se uzdrži čist i nepomiješan: ovako naročito Benedikt XIV. g. 1754.; da je, istina, kasnije s više uzroka, osobito smutnju rudi, koje su nastale prama koncu prošloga stoljeća, i očiti protivnična proti sv. apostolskoj stolici, te buna i ratova, koji su zasegli daleko i u ovo stoljeće devetnaesto, i sv. apostolsku stolicu mnogo pričuili u njezinuju vrhovnoj upravi crkve katoličke — da je bez znanja i dozvole pape uvukao se kol nas u sv. misu jezik hrvatski; al ovo bijaše novotarija, a ne naša stara, od otaca i djedova nasliedjena baština. Krivo je toj novotariji, što je bilo ponajviše staroslovenskih misala, a ono što se našlo, bilo jako mučno čitati jer tisak bijaše jako nejasan i zapleten. K tomu su naši svećenici mislili, da nije veliko razlike među jezikom staroslovenskim i hrvatskim, osobito onim, koji je običan u primorju i po otocih, — što je istina. Tako se uvrežilo obični hrvatski jezik i sv. misli. Al da to ipak ne bijaše pravo i zakonito, i da je trebulo vraćti se k slovenskomu misalu: to im je jasno govorio i sam onaj hrvatski šćavet, kojim se stadoše služiti u mjesto slovenskoga misala.

Izšli bo godine 1824. na Rieci šćavet nosi, istina, odobrenje od biskupa senj-

Baški, Malinskoj, Vatunu, Mošćeničkoj Drugi, Lovranu i Berseču. Ja sam odnosni predlog u sjednici 3. marca pr. g. obrazložio. Potrebu odnosnih lučkih radnja pripoznao je također proračunski odbor, pošto je predlog postavio, a tako i ova kuća, pošto je predlog poprimila. Pošto pak od nikud ne vidim, da bi vlada što učinila odnosno na ono, što se je u tom obziru već prije godinu dana odlučilo, te pošto nelma u proračunu za g. 1894. niti novčica u odnosne svrhe (Čujte!), uslobadnjam se postaviti na visoku upravu trgovine pitajući: Što se je učinilo obzirom na zaključak zastupničke kuće od 4. marca 1893. tičući se lučkih radnja u Baški, Malinskoj, Vatunu, Mošćeničkoj Drugi, Lovranu i Berseču?

Što se tiče Baške, reklo se je često, da se je izdalo mnogo za lukobran, što je tamo u najnovije vrijeme sgrađeno. Ja suglasim, da se je tamo razmjerno mnogo izdalo, ali da bude djelo upodunjeno i da uzumogne koristno biti, moralo bi se i ostalo učiniti. Kako sad stvari stoje, ne ima se od lukobrana za kojega se je potrošilo preko 150.000 for. nikakve koristi. Taj lukobran neima nikakova spoja sa obalom.

Ja sam morao sam prošloga ljeta, da uzumogne lukobran pregledati, praveći se na taj ladjicom. Poduzetnik je doista nešto kao spoj nasipao, ali to je nepravilno i on može taj nasip odstraniti. Rečena svota od preko 150.000 for. biti će koristim i neće biti bačena u more samo onda, ako se izvede spoj između lukobrana i obale, i ako se učini riva između novoga i staroga lukobrana. Sama riječ lukobran kaže, da bi isti imao biti na obranu luke, obale, kuća, mjesta, brodoma, koji se u luci nalaze.

Gospodo moja! Gradnjom ovoga lukobrana nije obrajana niti obala, niti kuće, pače oštećeno su, neke kuće su čak i podrovalne. (Čujte!) Jer, pošto je sagrađen novi mul, udaraju valovi u sjevernom dijelu luke jače nego prije, i deru obalu; a to je uzrok, s kojega je potrebno, i to odati, još jedno drugo djelo, naime izgradnju bankine između staroga mulja i između izkralašice. Pomorska oblast veli doista u jednom odpisu mjeseca augusta 1893., da ta stvar ne spada na ministarstvo trgovine ili na pomorsku vladu. Meni je svejedno, da li ima to učiniti ministarstvo unutarnjih posala ili ministarstvo trgovine.

U recenom odpisu veli se, da bi 20 metara u širinu od prostora, što bi se za zadobilo, kad bi obdina zasipala na obali, imalo služiti za trgovinu, dakle ipak za trgovinu, pak bi s toga gradnja bankine morala spadati u resort ministarstva trgovine. U ostalom držim, da se nije onim odpisom tako zlo mislilo, pošto se je do dala, da će se nastojati, da se zadobije stanovit iznos za izgradnju bankine. U istom odpisu reklo se je također, da će se graditi riva između novoga i staroga lukobrana, ako bude, kao što se nada da će biti, prištednje poslie likvidacije zaklade za novi lukobran. Ništa bolje, nego bude li prištednje. Kad je pak i neki bitu, bi ministarstvo ipak moralo graditi rivu, jer bi inače bilo bačeno u more, kao što već rekoh, preko 150.000 for. a vlada neima prava, da tako u more baca novce porezovnika. Prilikom gradnje te rive moglo bi se stalno obrabreni zid staroga luko-

braua baciti, a s vremenom, ako i ne odmah, radi osiguranja ciele luke, produjiti izkralašice.

Što se tiče Malinske, dokazao sam već prošle godine, da je to znamenita točka za obdenje između otoka Krka i grada Rieka. Tamo se krca navlastito mnogo drva, ali nelma prostora kamo da se ga smesti i gdje da se ga krea. Oboje bi se zadobilo, kad bi se sagrađilo jednu bankinu sa istočne, drugu sa zapadne strane. To je tim potrebno, što se bez toga luke, osobito sa istočne strane, sve više zasipava, tako da bi je s vremenom moglo posve nestati. Za posljednja putovanja po otoci prošloga ljeta čuo sam od lj. di, da se je u Malinskoj već često mjerilo i komisije održavalo, i da se je za nje možda već toliko izdalo, koliko bi bilo nužno za izvedenje potrebitih radnja. Bilo bi već doba, da se već jednom i radnje provedu.

Što se tiče Vatuna na otoku Cresu, dokazao sam potrebu napravljenja luke prošle godine 3. marca. Dapače, ja sam nisam niti trebao dokazivati te potrebe; same oblasti su ju pripoznale, kad su obećale, da će predložiti odnosne izdatke u jednom najskorijih proračuna, i to već godine 1895. i uslijed molbe na Njegovo Veličanstvo. (Čujte!) Naše pučanstvo drži mnogo do riječi svakoga muža, a još više do riječi careve i kraljevo; a kad se zna, da se je zadalo riječ uslijed molbe na Njegovo Veličanstvo, to se zbija očekuje, da će se već jednom riječ održati. Stanovnici Vatuna su i prošle godine upravlili molbe kralju na visoku kuću, toli na ministarstvo. Visoka kuća odptula je molbu proračunskom odboru, koji ju je pak ustupio ministarstvu na rvaženje. To je sve, što se je u toj stvari sbilo. U toj molbi rečeno je između ostalim, da je Vatun najprikladnija točka za one, koji bi htjeli podati se na vransko jezero; da bijaše tamo godine 1893. i c. kr. visost prestolonasljednici Stefanija, da bi i mnogi drugi došli, kad bi bio prilaz lakši, i da se od tamo najlakše na vransko jezero stići može. Kao dokaz potrebe gradnje lukobrana svrada se u molbi pozornost na pogibelji, u kojih bijahu tamo mnoge ladje u posljednje doba. Navadjam neke tih slučajeva. Augusta 1890. bila je u pogibelji brodicica Vidvičeva „Justin“, 23. septembra 1891. brodicica Bantonova „Samaritana“, istoga dana brodicica Krivičičeva „Gloriosa“, 4. februara 1893. više brodicica. 22. augusta 1893. brodicica „Samaritana“ i „Božja pomoć“. Ljudi su neprestano u velikoj zabrinutosti radi njihovih ladja, tih njihovih znamenitih izvora dobiti, a i sama njihova života.

Potrebu gradnje luke u Mošćeničkoj Drugi, razširenje luke u Lovranu i uređenje obale za ukrcavanje i izkrcavanje u Berseču, dokazao sam dovoljno već također prošle godine. Opažam samo, da se stanovnici Mošćeničke Drage upravlili molbu za gradnju luke prošloga ljeta na visoko ministarstvo trgovine, da se je potreba te gradnje pripoznala i sa strane vlade već prije 14 godina, dočim ju oblasti, ili barem neki ljudi kod njih danas neće da priznaju, i da su se odnosne razprave bile samo radi toga razbite, jer su neki zastupnici stanovništva prevedč zahtjevali. Da je povećanje luke u Lovranu potrebno dokazuje najbolje okolnost, da tamo ob-

u svetoj misi prestane; i da se vrati u porabu slovenski misal, koji nam je onaj evo dala u novom, i za čitanje lugljem izdanju.

7. Svaki pojedini svedenik Našlih dicezu, čim se bude toliko uvježbao u čitanju slovenskoga misala, te uzumogne dostojno pjevati sv. misu, ima to odmah prijaviti sam ovom ordinarijatu. Osim toga nalazemo svim podnarđnjakomima, da prigodom svnkogodišnje vizitacije u pojedinih župah svojega kotara narocito razvide i to: da li je glagolski misal unesen u našastar crkve, i da li je, i koliko je došao u porabu.

S ovimi dakle odredbami uvodimo u nov život u Našlih dicezuhl Senjskoj i Modruškoj ili Kravskoj, svetu liturgiju rimsku s jezikom staroslavenskim, te rimski misal na jeziku slovenskom, izdan u Rimu tisuću osam sto devedeset i treće: na vječnu uspomenu sretnoj pedesetoj godišnjici biskupstva slavnoga Pape Leona XIII. na uzvišenje svete apostolske Stolice u Rimu, na vedu čast svetim slovenskim apostolima Cirilu i Metodiju, i na sretno njeđinjenje svega slovensstva u jednoj, svetoj, katoličkoj i apostolskoj crkvi.

U Senju, na ukrsnu nedjelju 25. ožujka 1894.

Juraj, biskup v. r.

stoji drveni mul, koj se pak ne može na dugo uzdržati, i da obdenje uvijek više raste i rasti će sve više, pošto se je tamo u zadnje doba ustanovilo lječilišno društvo. Glede Berseča pako — nek se samo pročitaj riječi, što sam ih lani rekao — je ono, što se želi, ne samo potrebno, nego i sa malim troškom spojeno. Ne pita se nit luke nit lukobrana, nego samo uređenje obale pod Bersečom za izkrcavanje i ukrcavanje.

Kaže se često sa stanovlih strana, da se nelma predstava za takve radnje. Gospodo moja! To se sa strane vladinih ljudi neki nit reći smjelo. Takav izgovor obzirom na takve radnje bila bi prava sramota za državu, koja ima u proračunu za g. 1894. punih 619 milijuna for. Kad bi se htjelo uviditi potrebu, moglo bi se za stalno od tih 619 milijuna for. godišnjih i za Hrvate onih strana štogod potrošiti. Kad se budu gospoda ministarstva trgovine zauzela kod ministarstva finacija kako treba, i kad mu budu dokazala potrebu, kako sam ja o njoj uvjeren, tad će stalno dozvoliti odnosne svote.

(Dalje sliedi.)

Izvještaj

blagajnika „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ dra. Andrije Stangera u Voloskom za prvu upravnu godinu 1893.

Blagajnik počeo je primati prinose za družbu mjeseca julyja 1893. Ali tajniku drn. Laginji podeli su pripjevosti prinosi i darovi već mjeseca janara iste godine, koje je on odmah stal uplatiti korisnosno u puljsku posujilnicu i glede kojih je on poslao blagajniku točan izkaz. Polag ovog izkaza, to blagajničkog društvenog čevnika društveni račun obuhvađaju perijodu od 1. janara 1893. do uključivo 31. marca 1894.

A) Članova utemeljitelja upisalo sa je do 31. marca 1894. ukupno 44 sa uplaćenom svotom od . . . for. 3.135—

Uplatilo je podpunu utemeljiteljnu svotu po 100 for. 27 članova i to: 1. Dr. Dinko Vitezić, odvjetnik u Krku. 2. Pop Ivan Trinajstić u Krku. 3. Ružić Gjuro, Rieka. 4. Rantić Ivan, Ismaila. 5. Harnamija Stjepan, Rieka. 6. Bačić Rajmond, Rieka. 7. Burić Marko, Rieka. 8. Sirk Ante, Rieka. 9. Pakurčić Andra, Rieka. 10. Dr. Kiseljak, Rieka. 11. Barac M. Rieka. 12. Podgradska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Ljubljani. 13. Rod. pok. prof. Jerkovića, Gospić. 14. Šnec Konrad, kanonik u Zagrebu. 15. Orlandini Vinko, župnik, Rakotole. 16. Kumčić Toma, Berseč. 17. Dr. Žerjavić Jure, M. Bistrica. 18. Vilhar Ščitomic, Prezid. 19. Dr. Banjavčić I. Karlova. 20. Jelačić prof. Frau. Kopar. 21. Gorec Fran, župnik, Baderna. 22. Kastav obdina. 24. Dr. Dukić Anto, odevatelj u Pazinu. 25. Panu Fran, prof. u Kopru. 26. Krizević obdina. 27. Krapec Ivan, kanonik u Zagrebu.

Ovi uplatiše skupa for. 2.700—.

Na obruku plađaju, ter su uplatili do 31./III 1894. svotu od for. 495— aliadići: 28. Rudolf Miluyčić, drud. mod. u Beču. 29. Biankini Gjuro, Zadar. 30. Hegedić V. Dubova. 31. Dr. Grnadac, Sisak. 32. Bogdan Vlaho, Tiroi. 33. Kele. Anton, župnik u Buzetu. 34. Brozović Vjekoslav, Cricna. 35. Vranić Ivan, župnik u Vihu. 36. Dr. Trinajstić Mata, Buzet. 37. Glavač Josip, Gradiska. 38. Babić Miho, Sarajevo. 39. Modrušan pl. Gustav, Karlova. 40. Karabić Ivan, Knin. 41. Milohinić Ivan, Kopar. 42. Dr. Andrija Stanger, Volosko. 43. Mikšić Andra, Lanišće. 44. Rolja L. P. Zadar.

B) Redovitih godišnjih članova upisalo sa je 455 sa uplaćenom ukupnom svotom od . . . for. 800—

C) Od darovatelja unislo je . . . 8.481/76

Pobrojiv iznos pod A, B, C, proizlazi, da je D) unislo svega skupa . . . 12.418/75

i to: na ruku blagajnika . . . 9.993/60

na ruke tajnika . . . 2.130/15

na rukf prof. Matejčića . . . 264—

Od ukupnog dohodka od . . . 12.418/75

Kamat na glavnicu, uložonu a posujilnici u Kopru iznosađu do 31. decembra 1893. forinti 2/98, pribiti glavnici sačinjavaju glavnicu od . . . 286/90

Uložono daklo svega skupa for. 11.088/74

Od svote unislo na ruke samog blagajnika od for. 9.993/60, uloženo je for. 8.000 u puljsku posujilnicu, for. 1900 poslao je blagajnik tajniku dne 11. augusta 1893. za kuću i semijšte kupljeno od Natala Marzari-a. Prema tomu blagajna imala je dne 31. marca 1894. 893/60 gotovine, neručunajući efektivno troškova, što ih je društveni odbor imao i koji su ovdje izkazuju:

Tajnik potrošio od 1892. g. do 31. marca 1893. ukupno for. 48/22

izplaćenih mu po blagajniku polag namire dne 12. aprila 1894. (izkaz pojedinih troškova nalazi se u rukuh blagajnika).

Blagajnik sam potrošio je ukupno do istoga dana . . . 78/56

Upravni sveukupni potrošak for. 126/78

Odbiv ga od gotovine od . . . 393/60

Dne 31. marca 1894 u bit. . . 266/82

gajni gotovinu . . . for. 2.135—

Odbor izdao je nadalje for. 2.135— za nabavu kuće za školu u Baderni od g. Natala Marzari-a.

Natala Marzari-a.

Rekapitulacija.

Imovno stanje „Družbe sv. Cirila i Metoda“ dne 31. marca 1894.

Prihod . . . for. 12.418/75

Razhod . . . for. 2.135—

„ 126/78 „ 2.261/78

Imovina u novcu . . . for. 10.154/97

Osim toga nalazi se još nešto novca kod upravnih novinah „Hrvatske“ i „Obzora“, koji svakako prođu svotu od for. 600, tako da je do sad unislo u korist našo družbe preko 18.000 for., što je za kratko vrijeme obstanka družbe svakako velika i liepa svota. Dao Bog, da bi napredak bio jednak početku!

Pogled po svietu.

U Tratu, dne 6. junija 1894.

Austro-Ugarska. U subotu svršilo je carevinsko vieće redovito prjetno zasjedanje. Sada bi se bile imale sastati delegacije u Pešti, nu dok traje ministarska kriza u Ugarskoj, neima nade, da bi se sastale delegacije. U zadnjoj sjednici carevinskoga vieća staviše krčeausko soojjalni zastupnici Lueger i drugi prešnu predlog, kojim se pozivlje vlada, da izradi vieću i već u jensonskom zasjedanju na razpravu podnese osnovu za promjenu izbornog reda. Ministar predsjednik govorio je proti prešnosti predloga, koj bijaše također zabačen. U istoj sjednici bijahu izabrani za pojedine pokrajine delegati. Za Istru odlučila je i ovaj put kocka i to u prilog Talijanom, jer bijaše kockom izabran delegatom Bartoli, a zamjenikom Rizzi.

Gospodaka kuća zasjedla ovaj čas, te razpravlja o raznih predmetih, koji bijahu u carevinskom vieću prihvaćeni.

Kriza u ugarskom ministarstvu trajati će dulje, nego li se je mislilo. Ban Khuen, kojemu bijaše kralj povjerio sastav novoga ministarstva, nije uspio, te bi reći, da neće doći niti u novo ministarstvo, a kamo li preuzeti predjedništvo. Liberalna ili vladina stranka, koja gospodari sa položajem, drži se čvrsto livnog ministarstva, te zahtjeva, da se opet pozovo bivšega ministra-predsjednika dra. Vekorla, da sastavi novo ministarstvo.

Iz Hrvatske nam je zabilježiti dostan pojav, da bijaše naime u Koprivnici izabran na sabor jednoglasno član stranke prava i vrlo čestit rodoljub dr. Ružić.

Srbija. Mladi kralj Aleksander pripravlja se na putovanje u Carigrad. Još se nezna, koji li će preuzeti vladu za njegova odsutja. Progon radikalnih prvaka traje još uvijek, a neima dvojbe,

286-98
008.74
og bla-
900 po-
agusta
od Na-
a imala
stovine,
o ih je
dije iz-
18-22
78-56
126-78
393.80
206-82
35-
od g.
stoda*
18.76
31.76
54.97
nova
Ob-
for.
našo
ratko
lika i
k bio
U.
94.
svr-
pro-
male
traje
eima
e. U
vieća
pnici
ko-
ću i
raz-
jenu
dnik
loga,
istoj
dijne
učila
e. Ta-
bran
Rizzi.
čas,
koji
čeni.
rstvu
sililo.
j po-
nije
niti u
uzeti
adina
ajem,
na, te
vraga,
rla,
ti ra-
Kola-
lasno
rodo-
nder
grad.
vladu
talnih
vojbe,

da će nesratna kraljevina osjetiti još i težih kušnja, prije nego li se uvrstio zdravi odnosaji.

Bugarska. Knez Ferdinand povjerio je opozicionalcu dru. Stoilovu sastav novoga ministarstva. Iza pada nasilnika Stambulova bijaše uličnih namira i demonstacija u Sofiji. Stanoga silnika stražilo je vojničstvo. Novi ministar predjednik jest mlad i odličan bugarski rodoljub, koj je učio i mnogo obćio sa mladimi Hrvatima na sveučilištu u Pragu.

Rusija. Veliki knez priestolonasljednik putuje u Englezku, da pozdravi svoju zaručnicu. Tako pišu ruske novine. Obistinili se to, tad su se razvrgle zaruke sa njemačkom priučenom, proti kojoj se izvaviše odlučujući ruski krugovi.

Italija. U Italiji imadu na dnevnom redu takodjer ministarsku krizu. Muž providnosti Italije, starina Crispi, najodlučajniji talijanski rodoljub, morao je dati sa svimi svojimi drugovi kralju ostavku, jer je nailazio u parlamentu neprestance na silnu opoziciju. Govori se, da će on ipak sastaviti novo ministarstvo.

Franina i Jurina

Fr. Biš veroval, da su počeli tinjanski parakalni žilo hitat?
Jur. Ča neče, kada se jo lipo namočilo.
Fr. Tako snda se neto već klimat.
Jur. Ne, kako ni staroj babi zubi.
Fr. Kako pasiva vrime Furlanu va Labincih?
Jur. A vero lipo, vadi dicu va rog tulit.
Jur. Čuvaj ec Frane Kanfanara, da nedođeš u dišgraoiju.
Fr. A zašto?
Jur. Jer ima tamo puno „benjanjih“.
Fr. Ča bi to reš?
Jur. E viš, tamo češ naći stipeh, čoravoh i čelaveh, gljuhoh i šunjavoh, šopateh i gobateh, dugoušnjake, dugonosnjake i podprepnjake.
Fr. Bome to su cilo klanije.
Jur. A najljipše sam spustija, ču ti povidati u uho, da ne čuju on s kanom, jer bi mu trebalo opeta salamasara.

Različite vesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Uredništvo našega lista poslao je veleč. gosp. Josip Skalski, kapelan u Gradiscu 14 forinti 60 novčića, sakupljenih dne 25. maja medju prijateljki prigodom imendana veleč. g. župnika Ir. Gabriellica. — Odjica Valpurga Sursič nakupila je 5 for. medju istarskimi Slovenci i Hrvati, vraćajući se iz Blede u Ljubljani.

Svečan doček narodnoga zastupnika prof. Spinčića u Kastru. Od tamo nam javlji prijatelj obćitno, kako je narod svečan dočekao svoga ljubimca dne 5. t. m. na povratku iz Beča, i to pucanju muzara, izvješanjem trobojnika, plakatit itd. Pošto nam je stiglo pismo, kad je već list gotov bio, nemogomo obćirnije sa Janas o tom dočeku izvjestiti.

Izbori upravnoga vieća u Pazinu obavljaju se dok mi ovo pišemo. Jučer, danas i sutra bija se borba sa III. tielem, koje će odlučiti o većini upravnoga vieća, počto o drugom i prvom tielem neima dvojbe kako će izpasti izbor. Ako protivnici pristupe, kako nije sa dvojiti, da će biti njihovo I. tiele, jer su u njemu samo članovici najveći porozivnici. U drugom tielem očekujemo, da će nama pripasti. Radi se dakle

o trećem tielem, jer tko dobije u ovom tielemati će 8 viećnika, dođim će drugi imati samo jedno tiele sa 4 viećnika. Nedemo danas opisivati, što su sve pisali i radili protivnici, da predobiju većinu u III. tielem. Spomenuti je doista preko 60 potpisnika, koje su dali unesti u listinu, prom je bilo već izteklo doba. Tko čita njihove novine i razno interpelacije, stavljene u tom pogledu, pomislio bi, da su sjegurati pobjedu u 3. tielem. Nu naša stranka nije nikad uzela za ozbiljno ono, što protivnici pišu i govore, jer što oni više ruže i crno obrađuju naše rodoljube, to ima naš puk u ovo još veće pouzdanje. Za danas nedemo mnogo pisati, jer mi niemo prijatelji pravnih rieči, koje ništa neznaže, već računamo radje sa brojem birača.

Ovi izbori donieli su nam ipak još nešto novoga. Pročiva stranka izdala je dne 28. maja 1894. tiskani hrvatski proglaš na prijatelje pazinskog polje, gdje jih stadićmi rieđmi pozivlje, da joj budu u pomoći. Na oglašu podpisan su: dr. Ego Mrach, Pepin Comus, starij, Zane Viech pok. Martina, Karlo Mrach, L. Comisso i Tone Ilunco. Dakle napokon priljavaju i sami, da nije grad Pazin talijanski, kako to po svih novinah javljaju. Vidić će se pako najbolje sutra, koliko je talijanski, a koliko hrvatski.

Izbor upravnoga vieća u Pazinu. Jučer u vriedu zapuđeo je izbor u III. tielem. Glasovalo je 168 birača. Od tih glasovalo je 103 za naše predloženičke, a 55 za protivničke. Mir nije bio narušen. Danas i sutra glasaće još treće tiele.

Izbor narodnoga zastupnika u Koprivnici. Jučer obavio se je u hrvatskom gradu Koprivnici naknadni izbor za hrvatski sabor. Do sada zastupao je taj kotar vladin pristava, nu sada nije se vlada usudila postaviti svoga kandidata, te bijaše jednoglasno izabran član stranke prava i poznati rodoljub g. dr. Ivan Ružić, odvijetnik u Zagrebu. Čestitamo srdačno narodu na izboru odličnoga zastupnika i zastupniku-prijatelju na častnom i sjajnom izboru!

Glavna skupščina političkog društva „Edinost“ obdržavati će se u nedjelju u 10 sati u jutro, na što upozoravamo još jednom izvanjske članove.

Uzkrisitelj Opatije Fridrik Schaller, glavni ravnatelj južno željeznice, umro je dne 29. maja na svojem zasolku u Müdlingu blizu Beča. Ostavlja udovu rođicu Slovenku, bratučedu prečastnoga kanonika Kluna, zastupnika iz Krajevsko na carevinskom vieću u Beču. Bili bismo nezahvalni, da se ne spomenuemo toga čovjeka. Pokojnik bio je rođom iz Elsnau, koja je zemlja do g. 1870. pripadala Francuzkoj. Prvi mu je odgoj bio francuzki, te već zato nije mogao mrziti Hrvate, jer su Francuzi iz obće Hrvatima prikloni. Schaller je umro u 62. godini života. Obćitno glavarstvo u Valoskom, kamo spada Opatija, umolilo je brzojavno državne zastupnike dra. M. Laginju i prof. Spinčića, da zastupaju obćinu kod pogreba, što je zastupnik g. Spinčić i učinio, dođim je g. dr. Laginja bio zapričeno prisustvovati k pogrebu, koj je bio veličanstven.

Njegova je misao bila, što se je toliko podignula Opatija i njemu ima onaj kraj zahvaliti, što je danas poznat na široko i daleko, što je u njem najmodernijih zgrada i hotela, što onamo vrši sila ljudi od svih strana, osobito u zimsko doba.

Zovemo ga „uzkrisitelj“ Opatije, jer ju stvorio nije. Stvorio ju je Bog, kano zdrav predjel podno Učke gore, a poznata je bila an svojih lovora i lipota položaja već pred vjokovi i dakako, da se onda nisu zidale sjajne palače, jer nije bilo prometa ni željeznica, ni obćanja, da ljudi putuju iz daleka to proboravo mjesace u tudjom kraju. Ali negda moguć redovi svećenički po imenu Benediktinci i Paulinici, koji se u starih knjigaz zovu „hrvatski fratri“, imali su tamo svoj gostinjac, svojoj Opatiji, koja i danas opatija u orkvenoj časti pod imenom „Opatija sv. Jankova ad palum“. I dalje na onom selu, što je pred nekoliko godina već pripadalo obitelji Korida, na Kolovoj, ali su dilhovnici negda svoje siele. A oči su bili ljudi uđeni, to su odabirili za lagodnu život počikat i nauku mjesta zdrava i položaja lijepe.

Prod kakovih 30 i više godina bila je Opatija došla opet na glas, što je u njoj duže vremena dane boravila pokojna cecarića, Ferdinandova žena.

Medju lidnolci, koj su u znanstvenom krugu prvi upoznali ljudo sa ljepotom položaja i prilike za zdravlje, bila su dva naša liećnika, i to pokojni spinatelj dr. Matija Špor i stari dr. Simo Mandić. Ravnatelj Schalleru bilo je sudjeno obnoviti i veličanstvenom uđiniti našu Opatiju prema današnjoj dobi i sahitvenom

voća i lakodji prometa. Dakako, da to nije učinio nam sa ljubav, nego u namjori, da željeznica, privlačeć ljude, bude imala dobitka. Ali to je onaj okolici koristilo, zato ga se ima zahvalno spominjati.

Rekli smo, da nije bio neprijatelj hrvatskoga naroda, a to je istina. Ako je koji njegov podredjeni našemu jeziku i ljudom gdjedog učinio krivo, to nije Schaller zapovjedio ni odobravao. Sada, kad ga semlja trlje, rado to sa zahvalnošću spominjemo, da ga koji od naših nobi krivo sudio.

Upravno vieće postavilo je za privremenoga generalnog ravnatelja južne željeznice, nadzornika g. viteza Pfoiffera. Želim, da i on istom dobrohotnosti bude suarstvo onu okolici i hrvatski puk, čija je ono domovina!

U Pazin prispjelo je dne 3. ovoga mjeseca opet mnogo častnika c. k. vojske i to jedno 15 ili 16 štopinskih častnika 57. brigada i nekoliko kapetana. Nadošao je i ljubljanski divizioner, podmaršal Hogedau. Ovi častnici držali su svoje taktičke vježbe u okolici Pazina dne 4. i 5. ovoga mjeseca. Jučer u aredu odputovali su iz Pazina.

Izlet „Tržaškoga Sokola“. Novi odbor našeg vriednog „Sokola“ dne 2. je ozbiljno na rad, da po mogućnosti zadovolji sve svoje članove i prijatelje. Tako je odbor zaključio, da pripravi društvo „Sokol“ dne 17. t. m. jednije podne izlet po moru u drevni Devin, a za 1. julija utradio je zabavu u vrtu „Mondo novo“ sa javnim gombanjem. U budućem broju priobćiti ćemo potanje vjesti o izletu, a kasnija o zabavi.

Novi odbor „Tržaškoga Sokola“. Na glavnoj skupščini nekoga čiloga „Sokola“ bijahu izabrani 26. maja sljedeći članovi u novi odbor: Starosta: g. dr. G. Grogorin; odbornici: Muzko Cotti, Miroslav Pretner, Zmagosav Stepančić, Andrej Kuljan, Julij Mikota, Josip Kranjčič, Tuzgimir Pretner, Radoslav Pretner. Zamjenici: Josip Bubnić, Josip Krmpotić i Fran Zeloni. Pregledavaoći računa: Vjokoslav Grebenc, Zmagoslav Klinar i Miha Vesel.

Veliki koncert ženske i mužke podružnice društva sv. Cirila i Metoda u Tretnu obdržavati će se u subotu dne 9. t. m. u kazalištu „Fenice“ sa sljedećim programom: 1. Pedrotti: „Tuti in maschera“, igra orkestar. 2. F. S. Vilhar: „Spjeheta“, muški zbor, pjeva pjevačko društvo „Velešile“ iz Škeđnja. 3. F. S. Vilhar: „Morinar“, samospjov, pjeva operni pjevač g. I. K. Terzink, na glasoviru sprovadja g. Iv. Macak. 4. Waldteufel: „Konac stoljeća“, valček, igra orkestar. 5. E. H. Mchul: Recitativ i volika arija iz opere „Josip u Egiptu“, pjeva operni pjevač g. I. K. Terzink, na glasoviru sprovadja g. Iv. Macak. 6. F. S. Vilhar: „Himna Gunduliću“, veliki zbor, pjevaju združeni zborovi „Velešile“ i Slovnackoga pjevačkoga društva. 7. Petrella: Potpourri iz opere „June“, igra orkestar. 8. Rubinstein: Arija iz opere „Asra“, pjeva operni pjevač g. I. K. Terzink, na glasoviru sprovadja g. Iv. Macak. 9. Verdi: Overtura iz opere „Travatore“, igra orkestar. 10. Igra: „Zaprijetio vrata“, soloigra za slovnacki odar priredio Viktor Eržen.

Orkestralni dio koncerta izvadja veliki mjestni orkestar. Ulaznice za prizemlje 50 novč., na galeriji 20 novč.; stolice u prvih redovih 60 novč., u ostalih 30 novč.

Obzirom na plemenitu svrhu koncerta primati će darovo jedan odbornik u predvorani kazališta.

Početak koncerta u 8 1/2 sati na večer. **Novi cestovni odbor za sudbeni kotar Pazin.** Javili smo u svojoj doba, da je dne 27. februara ovo godine izabran novi cestovni odbor u Pazinu, u koji su pozvani i naša pođeni muževi. Sa protivne nam strane podnio se proti ovom izboru utok — nozamo kakav. — Pošto je o. kr. namjestništvo u Tretnu odbilo utok kao neosnovan, to je o. kr. kotarsko poglavarstvo u Pazinu odredilo na 4. o. m. j. u 9 sati u jutro, da se novoizabrani odbor konstituira. Novi odbornici — njih 6 na broju — pristupe oko 9 1/2 sati u jutro u prostorije o. kr. kotarskoga poglavarstva, tu su ondje u prisutnosti o. kr. komisara Wiedor m a n n a izabral predjednikovima Simu Defara, načelnika u Tinjanu, a podpredjednikom Antuna Bertosa iz Pazina.

Kad se je dovršio zapisnik, dospio je dvoranu dosadnji predjednik cestovnoga odbora dr. Egid Mrach iz Pazina, koji kao najveći porozivnik kotara ima pravo glasa i u ovom odboru, te izjavi, da je na njegovoj talijanskoj pozivnici o. kr. kotarsko poglavarstvo u Pazinu naznačilo 10. uru kao početak konstituiranja odbora, a ne 9, kako je to bilo naznačeno na 7 hrvatskih pozivnicah. Pozivnicu samu da je ostavio kod kuće, to ju nije mogao po-

knaziti. O. kr. vladin zastupnik mjesto da umoli g. dra. Egid Mracha, neka se potrudu po pozivnicu. da se vidi, je li stoji tvrdnja dra. Mracha, pazovo novi cestovni odbor, da li će se na novo konstituirati i Svi odbornici, noizovur ni dra. Mracha, protivili su se tomu. Dr. Mrach izjavio je jošta, da će proti izboru predjednika podnijeti utok, jer da ne stanuje u Pazinu. Budući nije po zakonu dopušten kakav utok proti konstituiranju odbora, to je zaključeno zapisnik. Novi cestovni odbor priobćio je odmah svojoj konstituiranja c. k. političkoj oblasti i zemaljskomu odboru u Pazinu. Odbor ima svoje sjedište u Pazinu u kući podpredjednika A. Bertosa.

Predaja planine i imatka nije još uzaludila, jer da će dr. Egid Mrach podnijeti nekakav utok. Očekuju se, što će odrediti o. kr. politička oblast u Pazinu.

Talijanska izlaziivanja u Pazinu. Dne 5. t. m. držan bje u Pazinu obćitni mjesedni sajam za blago. Kad je Antun Bertosa pošao prama injostu, gdje je marširao, pratila ga vijek njokoličina mladije gospodo, koja ga je neprestano iznavila dobacujući mu svakojakih uvredljivih rieči. Budući je Bertosa to izlaziivanje napokon dođijalo, to jim je rekao svoje unioanje. Nu ređeni gospodićki hitaji su valjda, da Bertosa štogod uradi te da tako nemoze prisustvovati izboru. Cilo vrijeme nije mogao govoriti sa nijednom veljkom, jer su mu uvijek bili iza pota. Nu pripravni su bili i naši seljaci, da stupe u akciju, kad bi se bio škogod usudio metnuti ruku na Bertosa. — To je kulturna alika iz Pazina.

Iz Opatije pišu nam koncem a ljuja. Prije ovoga izlaziivanja nam je najsvetelije, da dok ovo pišemo, ne lobdi nam pred očima nakana, da polemizujemo s puljskim „Oslidom“, ni da se propiramo a njegovim dopisnicom s ovog liepog hrvatskog kraja; no, to bi bilo izjed našeg dostojanstva, već je naša namjera, da sa ovo par redaka ovog potonjeg ljudski za ušesa nategnemo, sda bi postao tako vjernom slikom i prilikom svoga „dišnoga“ čedo — puljskoga „Oslida“.

Čitateljemo dieno „Našo Slovo“ biti će jamačno poznato, kako se neki amo dozelejni „delija“ latio nespretnog ovog pora, da u nekoliko navrata napadno po „jare-njačkom“ načinu vriednog i zaslužnog našeg kapelana g. Revolantca. „Naša Slovo“ spramna uvijek, da stane na branik narodnih naših prava, kao i na obranu časti zaslužnih naših muževa, nije još deljije ostala dužna, već, utjeravši nam smradno laži u nečisto grio, pogodila ga baš u živo.

Utućen i poražen, odlazio je čas taj delija svoj „pimel“, ali se opet latio pora, i nadrljao nešto u predposljednjem broju „Oslida“, u kojem se tuži, da ga je „Naša Slovo“ „villanamente“ napala i to s toga, što je ožigosao tobožnje nekorkotno i orjekora vriedno vladanje g. kapelana Revolanta, koji da je ovo što huđete, pa ma i „insuperabilno agitator Starevichianov“, (Glo helajla i tom gramu leži zee! Op. slagar), ali nikako ne pravi apostol Iusove vjere. . . . Nadalje tvrdi jednakom bezobraznošću i drzovitošću, da je isti gospodin podnio nekoje „individua“, (assoluti individuali) da na orkvenom zvoniku viedu: „Živla hrvatska Opatija“, a to dok su njemački carski gostovi prisustvovali nokakvoj svečanosti.

Mi na ovako bezobrazno i tendenciozno izvražanje puljskog „Oslida“ kao i na takve gnušne laži njegovog dopisnika nemozemo a du najsvetelije no prisvrjedujemo, to odbijajmo a najvedim prizorom tako grde iminucioje bezobraznog prikara, koji se u svojoj najkrvavijoj kukavčini neznaca napadati neudžnog iz busije, kako već to samo sinje kukavice znadu, klidomo njemu i družini, koji za njegovog pikarenje moglo zavesti:

„Preditajte još jednom onu mjesto u „Našu Slovo“, gdje su se tamoljito pobilo sve ono grđe izmislitijto tog klovetnika. Preditajte ih, a ako vam to nedostaje, poditajte dalje, ako želite, da vam uraz na obraz pade, a taj delija, ako je junak, neka skine nedieštv obrazinu, koja ga krije, pa neka se javno pokaze, da s nama, kao prvi kavaler, medjan dioli, i da dokazje istinitost svojih glupih izmislitijto, a dotle nek nira u osobu čestitog i vriednog našeg g. kapelana, koji, ako su svojeg hrvatskoga viedu, ne čini druge, van svoju prvu i svoju dužnost slobodnog čovjeka, koga je majka Hrvatica rodila.

Nu što ta gospoda traže od našega g. kapelana? Da makne staro-hrvatsku liturgiju iz našeg drovno orkvo? Da miloglasno hrvatsko pjevanje u orkvi zamjeni s latinskim? Aj joki! Dvojimo, dn bi se ikoli sveodnik odvadio, da počini takav atentat, takvo avotrogdje. Zato mi još jednom opominjemo „Oslidova“ pikarsa, da

se kani jalova posla, jer on, doaejauik, vičan samo da drlja i maše „pineloni“, jo najmanje pozvan, da se paša u naše polove, pa kako mu hrvatsko rodoljublje naloga g. kapelana buni njegovo liopo talijanaške sanko, nek se seli, i nek si drugdje traži udobniji krevet, gdje će moći mritnje i pokojnije eniti o prekomorskoj aredi, slavi i volitini, jer takva ložnja hrvatska zemlja nikomu no stora.

Na posljedku savjetovali bismo mu, da se kani piskaranju, da mu se nedogodi kao i onom mođvjeđu, kojemu se prohtjelo, da mu govo cigarin natakno na delo voltoje rogove.

Dr. Mačić.
Iz Fullščine pišu nam pod konao maja 1894. Bog i ljudi znadu, da je učiteljska plaća od 400 for. godišnjih promala, te da učitelj, bio štedljiv koliko mu drago, no može da islazi. Naši oči domovine, mjesto da se pobrinu za nas i očuvaju naš ugled, izložili su nas ruglu i smjehu. Učiteljskomu staliku pomoglo se je bar nešto u Češkoj, Moravskoj, u Gorickoj, u Trstu i Dalmaciji, a nama u Istri nimalo se neće pomoći, jer da tobože zemlja nema novcah.

A naši oči domovine „per puro amor dei patria e senza scrupolo di coscienza“ vuku po 2000, 2500, 3000, 8000 for. na godinu; za nje zemlja smaže dakako i a vrh toga zaslužo kao odvjetnici i liečnici mnogo više. Da bi se bar rješili one: živi i pui živiti, jer „mao svi sinovi Ene. Ali sit gladnomu nevjerojke U drugij kotarih su učitelji već dobili kvinkvenije, nu ovdje se još ništa za to neznadu, kada će ih dobiti, a reč bi, da će se to pitanje zavlađiti još za bog znadu koliko mjeseci. Ovdje imadu više učitelja, koji čekaaju kako i duša raj, da dobiju onaj kukavini doplatak od 60 for., što nu im se toliko vrijeme zateže. Mi sudimo, da nije pravudno, da mora učitelj svakih 5 godina moljati svoj doplatak i to molbenicom sa 60 nvč. biljega, što bi se lahko prihtediti moglo. Po našem sudu bilo bi pravudnije, kad bi svaki kotarski nadzornik držao u evidenciji svoje učitelje, ter kada jedan učitelj doplatak odsluži, tada bi ga imadu nadzornik predložiti višoj oblasti, da mu se taj podieli, ako je vriedan. Na ovaj način bi mu se prihtedito oko 50 nvč. i nebi se valjda toliko mjeseci zatezalo, da dobije ovaj mučno zasluženi doplatak. Lahko je reći gospodi Gambini-u i Babuderu — hvata i čast im budi — da u naših školah neima željenoga napredka, što i mi sami znamo, ali tomu sami učitelji nisu krivi, nego i drugi faktori.

Ako hoćemo dobrog napredka u školah, valja da složao rade učitelji, roditelji, obćine i oblasti, jer sam učitelj ne može svega svlaacati. A postupa li se svuda složao? Žalibože biva na mnogih i mnogih mjestih baš protivno. Učitelj bio marljiv i radin koliko mu drago, ako ne ima ove faktore za sebe, neće se moći pohvaliti pravim napredkom.

Prijatelj škole.
Slavnom ravnateljstvu pošta i brzjava do znanja. Predplatnik našega lista iz Vabriga, koji prima list na pošti u Taru, niti nam se, da dobiva list mnogo kasnije, nego li drugi predplatnici, jer da se njegov broj lista okolo čita, te pošto se tarsi talijanski oredaju, vrata list našem predplatniku. Slavnom ravnateljstvu pripravni smo odstupiti dočinu pritužbu.

Novu čušku — neznamo koju na broju — primio je naš zemaljski odbor rještikom upravnoga sudišta od 31. pr. mj. U posljednjem broju javili smo, da je ovo privedilo pritužbu obćine buzetake proti jednov odluci zemaljskog odbora, kojom nije dopuštao, da se nametne namet na izravno porezu u obćinah Draguč, Grimalda i Sovinjaka za pokriće njihova prinosa k skupnim poslovom mjestne obćine buzetake.

Naši će se čitatelji sjećati, da je u dne 30. aprila 1892. godinno zastupnik dr. Dukić bio podnio sa drugovi u porodkom saboru upit na zemaljski odbor, kako on opravdava odluku, prihtednu mjestnoj obćini u Buzetu odpisom 28. maja 1891. broj 2871, kojom je odbio istoj obćini svaku pripomoć, da prihtli upravna vieća u Draguču i Sovinjaku na platož prinosa k skupnim troškovima, jer da neima zakonskog propisa, koji bi ga ovlastio na kakovo prisilno mjeoro, i uputio je obćinu na redoviti put pravde. U tom je upitu dr. Dukić razložio, kako ona vieća duguju u to ime lipeu svotu od for. 3584.54^{1/2}, da zbog njihova neplaćanja zapinjo rad sve obćine, da je pravni nomisao upućivati obćinu za utjeranje tog iznosa na redoviti put pravde i da §. 94. obćinskoga reda daje zemaljskom odboru način, kako da obćini pomože i nomarna upravna vieća prihtli na platož dužnoga prinosa.

Istodobno je dr. Dukić upitao i vladu, je li je i ona voljna sudjelovati, da se upravnim putem utjeraju oni silni zasostaci

porosnih obćina Draguč, Grimalda i Sovinjaka za skupno troškove.

Niti na prvu, niti na drugu interpolaciju nije primio odgovora.

Kasnije se jo obćina sama obratila na zemaljski odbor i na vlaču molbom, da uvede red, osobito u upravnom vieću u Draguču, jer da je ovako nemoguće, da obćinska uprava redovito toče, ali joj se odgovorilo i a jedne i a druge strane, da nemogu ništa uraditi.

Koncom godine 1892. dug tih upravnih vieća prema obćini narasao je na for. 4187.77. To je ogromna svota za obćinu, koja mukom spaja kraj e krajem i koju su prijašnje uprave bile zakopale u dugove, što jih sadatja uprava, pod ravnanjem vloga Frana Flega, malo po malo izplaćuje i tim joj oslobađja od težke mōre u nadi, da će njoj jednom odlanuti.

Kad joj nije htio nitko pomoći, ona se je primila skrajnoga sredstva i raspisala na dužne porozne obćine namet od 40%. Frije nego li bi podnesla taj zaključak na potvrdu zemaljskog odbora i prije čak na potvrdu zemaljskog odbora i prije nego li bi stala tjerati namet, obćina se je još jednom obratila na zemaljski odbor molbom, da uloži sav svoj uplit i svu svoju moć na nemsrna upravna vieća, da jih sklono i prihtli na dobrovoljno plaćanje prinosa. Na tu molbu nije primila ni odgovora. Dva mjeseca isa toga podnesla jo zemaljskom odboru spomnuti zaključak na potvrdu i ujedno zamolila vladu, da se zauzme, da bude u ovom slučaju vršen zakon za ljubav reda i za dobrobit obćine. Vlada nije ništa odgovorila, je li pa što učinila, to ne znamo.

Nesuprot zemaljski odbor je odgovorio, mimisjav pitanje obćine, da no može niti raspisati nameta, niti poprimiti drugih mjera proti Draguču i Sovinjaku, te da obćini ne preostaje drugo, nego udariti sudbenim putem. Obćina mu je odvratila, da no prima upute na sudbeni put i da nije pitala, da on raspisao kakav namet ili poprimi kakove god mjere, već da potvrdi zaključak od 40% nameta, te da ga molit, da se izrazi jasno i bistro, je li potvrđuje ili no onaj zaključak. Tad je odbor odpisao, da ne potvrđuje zaključka, jer da obćina neima prava raspisati namet na obćine, koje su upravljane posebnimi upravnimi vieći.

Proti tomu odpien je obćina po odvjetniku dru. M. Trinajstiću podnesla pritužbu na upravno sudište, koje je dne 30. pr. mj. pritužbu prihvatilo i rješitbu zemaljskoga odbora kao nezakonitu ukinulo. Na razpravi je obćinu zastupao odvjetnik dr. V. Fuche. Kad joj primimo, prihietiti čomo u ojelini tu zanimivu rješitbu upravnoga sudišta.

Sada pitamo, je li dično po naš zemaljski odbor, da upravno sudište ukida kao nezakonite sve i tolike njegove rješitbe, proti kojim se podnesu pritužbe? Je li se ne mora tu pomisliti, da njegov pravni savjetnik ili konsultant ima pomučene pravne pojmove ili ?

Nečuvena osvade. Urednik talijanskoga lista „La Scelta“, što no izlazi u Trstu dva puta mjesечно, baveti se osjeuravajućimi društvi, g. Edoardo Traversa navajuje u zadnjem broju svoga lista (od 5. t. mj.) nečuvenim načinom na ovdasnjeja odvjetnika i zastupnika obijuh Lošinja a člana talijanske stranke na zemaljskom saboru u Poreču, g. I v a n a M a r t i n o l l i c h a . Mi se ne usudujemo donieti ista niti u izvadku iz članka pod naslovom „La lotta pel diritto“ (borba za pravo) očekujnd, da će si g. zastupnik sudbenim putem potražiti zadovoljstino, na koju ga pozivlje protivnik silećim zaključkom članka: „Kako vidis, izbor nije težak. Ostanem li ja klevetnikom, tada neka me zakon — koji bi morao biti za sve jednak — kazni najvećom strogošću. Dogodi li se protivno, kako mi isti zakon obćeje, tada ćeš biti proglašen ti pred prosvjetljenim svijetom (nemožemo toga prihietiti.)

Otvoranje „Legne“ škole u Humu. Talijanski listovi Tr. a pripoviedaju velikim veseljem, kako bje. os otvorena talijanska pučka škola u Humu na troškovo zloestrogno društva „Lega Nazionale“. Otvorenju je prisustvovalo gospođe u Trsta, Rođa, Buzeta i Draguča. Ako je vjerovati spomnutim listovom, priglasilo se jo u evomu 70 dječaka i 25 djevojčica. Od svih tih 95 nosroznika niti je jedan jedini talijanskoga ruda ili jezika. Sve su to hrvatska dječica, kojima je sudjeno, da zamro na svoj rod i jezik, te da postanu odmetnici i izdajice hrvatskoga roda.

Eto ljudi božji, tako se stvaraju Talijani u Istri.

Tko ima srca u tielu, noka priskođi u pomoć družbi sv. Cirila i Metoda za Istru, da tim ova uzmogno na put stali ovakvom raznarodivanju naše dječice i ovoj sramoti 19. stoletja.

Učitelj-Tirolac došao jo u Hum ved o božicu i bivao u njem svo do 8. t. m. bez da bi koga podučavao. Poslan bje toliko vremena prije valja da samo radi toga, da se u to vrijeme nauđi nekoliko hrvatski, da bude poslio znao hrvatsku djecu što bolje i što prije inaroditi. Nauđio se pako nije u to vrijeme baš ništa, tako da je u prvi dan podučavanja morao pitati neke prisutne prodanice, kako se zovu razno atvari u hrvatskom jeziku.

Kakav će biti napredak u toj školi, možemo si već pomisliti, a neki bezumni Humljani još toga nevidjaju. Šteta za ono izgubljeno vrijeme, u koje će djeca polaziti školu. Nadamo se pako, da će oni u kratkom vremenu i to uvidjeti, pa svoju djecu radjo kude pridržati.

Na dan otvorenja bilo je u Humu vike i halabuko ne samo od domaćih prodanaca, nego i od rođke, buzetake i dragučake fakinaže. Došlo je bilo toga mnogo, jer su im bili Humljani obećali, da će imati badava šta josti i piti, ali su kasnije vidjeli, da su prevareni. Poznati trgovac sa glasovi iz Buzeta, da je takodjer dopeljae svoju „kupanjuju“, u kojoj da se jo desilo takodjer nekoliko c. kr. činovnika. Nevjerojatno, zar ne! ?

JAVNA ZAHVALA.
Slavno upravno vieće obćine Pazin blagovolišlo jo zaključiti u svojoj sjednici od 30. maja t. g., da se kao pripomoć za pregrudnju župne crkve u Starom Pazinu pruži podpora od 300 (tri sto) forinta iz obćinske blagajno; na ovaj ljepoj podpori izriče podpisana uprava najradniji hvalu!
Uprava župne crkve sv. Jurja muč.
U Starom Pazinu, dne 4. junja 1894.
Anton Ujeđić, klučari. Stjepan Kropček, župnik.

Radionica umjetnih ognjeva K. ZOBEC & C. u Trstu
ulica Rosetti broj 121 (Camp. Morpurgo)
propona se slavnom obćinstvu i slav. državam za raznovrsna narudbe, spadajuće u pirotehniku atiku, kao rakete, bengalo i druge umjetne ognje. Čionici slovenski na zahtjev franco.

Dobiva se najjeftinije kod podpisana ljekarno, ako se naruču po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy, ljekarnik pokraj viećnice u Ljubljani

preporuča **Marijacef'ske kapljice za želudac.**
1 boćica 20 nvč., 6 for. 130, 3 mectra for. 4.80.
Otvarajne ili želudac čisteće kuglice. Skatuljica 21 n., 1 omet na 6 skatuljica for. 1.00.

Za prsa: Plantinki zaličan ili prsni stvaru služ i alnkuljo bolest oombitu kad kašlja.
1 boćica 56 nvč., 6 boćica for. 2.50.

Za trganje: Cvetel proti trganju (Gicht-Za trganje: geist) olnkuljo i odstarajujo trganje u križih, nogh i rukh, 1 boćica 50 nvč., 6 boćica for. 2.50.

Svi ovaj narodoni i još drugi ljekovi dobivaju se u ljekarni **Ubald pl. Trnkóczy** u Ljubljani pokraj viećnice, te se svaki da po pošti razaslije.

Štrecaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.
mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrsne druge strojeve i sve potreboće za iste

dobiva se uvijek u skladištu trtke **Schivitz & Comp.** (Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.

FILIJALKA
G. kt. priv. avstir. kreditnoga zavoda za trgovino in obrt u Trstu.
Novi za vplućila.

V vreda, papirih na 4-dnevni odkas 2 1/2% 30-dnevni odkas 3% 8- 3% 3-mesečni 2 1/2% 80- 3% 6- 2 1/2%
Za plama, katera se morejo izplaćati u sodnjih bankovnih avstir. vell., stoplje nove obratne takse v kprost z dnem 4. februnjarja, 8. februnjarja in odnosa: 2. marca t. l. po doćih objavah.

Okrožni oćdel.
V vreda, papirih 2% na vasko svoto. V napelelih bross obrasti.

Nakaznice
za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Roko kator za Zagreb, Arad, Bieltiz, Gablona, Gradoco, Gernmanstadi, Isomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomouc, Polchenberg, Saz in Solnograd. — bross troškovi.

Kupnja in prodaja
vrednostih, diviz, kakor tudi vnovljenja kuponov 24-22 pri odbitku 1% provizije.

Predumji.
Sprejemajo se svakovrsna vplućila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčavne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjom kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obrasti po pogodbi. **Vložki v pohranu.**

Sprejemajo se v pohranu vrednostni papirji, slat ali srebrni donar, inozemski bankovni list. — po pogodbi.

Naša blagajna izplaćuje nakaznice narodne banke italijanske i italijanskih banki, ali pa po dnovnem kursu.

Trst, 31. januarja 1894. 2-24

„Kupi kod kovača nipošto kod kovačica“, kaže staru poslovicu.

Ovu mogu punim pravom na moj zavod upravit, jer jedino tako volika trgovina, kao što je moja, imadu razprodajom ogromnih vrstih stvari i drugih prednosti, jeftine troškove, koji moraju konačno kupcem koristiti.

Krasno uzorko privatnim naručnikom šaljem badava i franco. Bogato kućje uzorka, kakvih jošto nebišao, za krojače nošankarano.

Tyari za odiela.
Porvion i doeking za vianko svetoštenje, pripisano tyari za odiela za c. kr. činovnike, vobanone, vatrogasce, Sokolake, llovraje, sukna za biljard i igraće stolove, pokrivala za kočije, tyari za lovačke kapute, neprometne tyari za pranje, plado za putniko od f. 4-14.

Vriedne olona, poštone, trajne, čisto vuzone suknae tyari, no jeftino oiranulice, koji su vriedni jedva krojačko plado, proporuću.

Joh. Stikarofsky, Brno (Austrijski) (Bankantor).

Najveće skladište blaga vriedno pol mil. for. Razpošilja samo pouzotjom!

Dopisuje: njemodki, madjarski, česki, poljski, talijanski, francoski i onglotki. 24-18

Bečke srećke po 1 krunu
5 glavnih dobitaka po 10.000 kruna.
Srećke proporućuju: Glus. Bolaffio, Aless. Levi, Mandel & C., „Il Mercantile“, Cirilano M rpurgo, Iga. Neumann, Marko Nigriti i Enr. Schiffmann.

Vučenje već 12 julija.
Tiskara Dolenc.